

FAMILIA ETA OINORDETZA ZUZENBIDEA

ANDRÉS M. URRUTIA BADIOLA

ZUZENBIDEAREN EUSKAL AKADEMIA

Gomylex
editorial

ANDRÉS M. URRUTIA BADIOLA

Deustuko Unibertsitatearen Zuzenbide Fakultateko irakaslea
Notarioa

**FAMILIA ETA OINORDETZA
ZUZENBIDEA**

Bilbo 2017

«Copyright» titularren edo horren jaraunsleen idatzizko baimenik gabe erabat debekatuta dago, legeek ezarritako zehapenekin, liburu hau bikoiztea oso-osoan edo zati batean, bai eta berau igortzea ere, edozein bitarteko edo prozedura baliatuta, dela elektronikoa, dela mekanikoa, edota erregistratuz edo bestelako metodoren bat erabiliz, horien artean direla erreprografia eta tratamendu informatikoa, internet, eta horren bidez liburu honen aleak banatzea, halakoak alokatuz edo maileguz emanda.

1. argitaraldia. Itxiera-data: 2017. urteko urtarrilaren 9a

Copyright Andrés M. Urrutia Badiola
Zuzenbidearen Euskal Akademia. Bilbo
GOMYLEX, Ediciones Jurídicas. Bilbo
Eskubide guztiak erreserbatu daude
Egilearen jabetzapekoa da
Lege-gordailuaren zk.: BI-70/2017
ISBN: 978-84-15176-82-4

Gomylex s.l.

Ledesma 22. zk - 48001 - Bilbo.

Tel: 944.240.671

Faxa: 944.245.897

e-maila-a: editorial@gomylex.com

web-orria: <http://www.gomylex.com>

Inprimatzailea: Printhus (Bilbao)

AURKIBIDEA

Laburdurak	15
Atarikoa: <i>Andrés M. Urrutia Badiola</i>	17
Oharra: Kode Zibila aldarazi duten legeen edukia eta horien indarraldia	21

LEHENENGO ZATIA FAMILIA ZUZENBIDEA 23

1. GAIA: FAMILIA ETA FAMILIA ZUZENBIDEA. FAMILIA EREDUEN OSAKETA BERRIA: HORIEN ERAKETA ETA GIZARTEA 25

1. Familia	25
1.1. Familiaren kontzeptua	25
1.2. Senidetasuna/ ahaidetasuna	27
1.3. Familia eta konstituzioa	28
1.4. Familia taldearen autonomia	28
2. Familia zuzenbidea	29
2.1. Kontzeptua	29
2.2. Familia taldea eratzeko moduak	29
2.3. Egitatezko familiak	30

2. GAIA: SENIDETASUNA. MANTENUAREN BETEBEHARRA SENIDEEN ARTEAN 33

1. Kontzeptua	33
2. Baldintzak	33
3. Oinarria	34
4. Mantenu zorra: kontzeptua eta ezaugarriak	35
4.1. Kontzeptua	35
4.2. Ezaugarriak	35
4.3. Mantenua emateko betebeharra duten pertsonak	36
4.4. Mantenu-hartzailea	38
4.5. Edukia	38
4.6. Zenbatekoa	39
4.7. Sorrera- eta betepen-erak	40
4.8. Azkentzea	41
5. Beharizan egoerak erakartzen ez duen mantenua	41

3. GAIA: EZKONTZA ETA ELKARBIZITZARAKO ANTZEKO EGOERAK 43

1. Ezkontza	43
1.1. Kontzeptua eta bilakaera historikoa	43
1.2. Ezkontza Espainiako Konstituzioan	44
1.3. Ezkontza Kode Zibilean	45

1.4.	Ezkontza-sistema Espainian: erlijiosoa/zibila	45
1.5.	Ezkontitza	46
2.	Ezkontzaren betekizunak	47
2.1.	Ezkontzeko eskubidea	47
2.2.	Ezkontideen gaitasuna: debekuak, eragozpenak eta horiek sai- hestea	47
2.3.	Ezkontzaren adostasuna	52
2.4.	Ezkontzaren forma	55
2.5.	Isilpeko ezkontza	60
2.6.	Heriotza arriskuan egindako ezkontza	60
2.7.	Ahalorde bidezko ezkontza	61
3.	Ezkontideen arteko harreman pertsonalak	63
3.1.	Ezkontideen arteko berdintasun-printzipioa	63
3.2.	Ezkontideen eskubideak eta betebeharrak	63
3.3.	Ezkontegoitza	65
4.	Elkarbizitarako egoerak: izatezko bikoteak Euskal Autonomia Erkide- goan	66
4.	GAIA: EZKONTZAREN DEUSEZTASUNA, BANANTZEA ETA DESEGITEA: HITZARMEN ARAUEMAILEA	69
1.	Ezkontzaren deuseztasuna	69
1.1.	Kontzeptua eta arrazoiak	69
1.1.1.	Kontzeptua	69
1.1.2.	Deuseztasun arrazoiak	69
1.2.	Deuseztasunaren akzioa egikaritzeko legitimazioa	71
1.3.	Ezkontza deuseza balioztatzea	71
1.4.	Deuseztasunaren adierazpenaren ondoreak eta ustezko ezkon- tza	72
1.5.	Ezkontza rato eta burutugabeari buruzko ebazpen kanonikoa eta deuseztasuna	74
2.	Ezkontzaren banantzea	75
2.1.	Kontzeptua eta motak	75
2.2.	Ondorioak	77
2.3.	Berradiskidetzea	77
3.	Ezkontza desegitea	78
3.1.	Kasua: heriotza/heriotzaren adierazpena/dibortzioa	78
3.2.	Dibortzio-akzioa	79
3.3.	Dibortzioa eta berradiskidetzea	80
3.4.	Dibortzioaren epaia	81
4.	Deuseztasunak, banantzeak eta dibortzioak sortzen dituzten ondorio berberak	82
4.1.	Behin-behineko neurriak	82
4.2.	Hitzarmen arauemailea	85
4.3.	Behin betiko neurriak: Epaia ondoak	86

4.4. Deuseztasuna, banantze eta dibortzioari aplikatu beharreko legea	91
5. Euskal Autonomia Erkidegoa: 7/2015 Legea, ekainaren 30ekoa, gurasoen banantze edo haustura kasuetako familia harremanei buruzkoa	91
5. GAIA: SEME-ALABATASUNA: KONTZEPTUA, MOTAK ETA AKZIOAK	95
1. Kontzeptua: estatusa/egoera zibila	95
2. Araubidea: Konstituzio-printzipioak. Kode Zibila eta Erregistro Zibilaren legeria	95
2.1. Berdintasun-printzipioa	96
2.2. Aitatasuna ikertzeko printzipioa	97
2.3. Beste printzipioak	98
2.3.1. Pertsonaren duintasuna eta beraren nortasunaren garapen askea	98
2.3.2. Pertsonen osotasun (fisiko eta) moralari buruzko printzipioa	98
2.3.3. Seme-alaben oso-osoko babesari buruzko printzipioa	98
3. Ondorioak	99
3.1. Abizenak	99
3.2. Mantenua	100
3.3. Oinordetza	100
3.4. Harreman pertsonalak	100
4. Motak	100
4.1. Biologikoa	100
4.1.1. Ezkontzazkoa	101
4.1.2. Ezkontzaz kanpokoak	104
4.2. Adopziozkoa	109
5. Ondorioak	110
6. Seme-alabatasuna egiaztatzea	110
6.1. Orokorrean	110
6.2. Egoera edukitza: <i>nomen; tractatus; fama</i>	110
6.3. Ezkontzazko seme-alabatasuna zehaztea	111
6.4. Ezkontzaz kanpoko seme-alabatasuna zehaztea	111
7. Seme-alabatasunaren erreklamazioa	112
8. Seme-alabatasuna aurkaratzea	113
9. Seme-alabatasuna eta lagundutako ugalketa-teknikak: maiatzaren 26ko 14/2006 Legea, lagundutako ugalketa-teknikei buruzkoa	115
6. GAIA: GURASO-AHALA ETA ZAINZA ETA BABESERAKO BESTELAKO ERAKUNDEAK: ADOPZIOA ETA HARRERA	119
1. Guraso-ahala	119
1.1. Izaera juridikoa eta edukia	119
1.2. Ezaugarriak	120
1.3. Titulartasuna eta egikaritzea	121

1.4.	Seme-alaben lege ordezkariak	123
1.5.	Defendatzaile judiziala: interes kontrajarriak	126
1.6.	Seme-alaben ondasunak eta ondasun horien administrazioa ...	128
1.7.	Guraso-ahala azkentzea	130
1.8.	Guraso-ahal luzatua	131
2.	Adopzioa	132
2.1.	Kontzeptua	132
2.2.	Ezaugarriak	133
2.3.	Prozedura eta subjektuak	134
2.4.	Adopziogaiaren zaintza	138
2.5.	Ondorioak	139
2.6.	Az kentzea	140
2.7.	Nazioarteko adopzioa	141
3.	Adingabeen tutoretza eta kuradoretza	141
3.1.	Xedapen orokorrak	141
3.2.	Tutoretza	142
3.3.	Kuradoretza	152
3.4.	Adingabeen defendatzaile judiziala	153
4.	Adingabeen gaineko zaintza eta harrera	153
4.1.	Erakunde berrien oinarriko printzipioak eta esangura	153
4.2.	Araubidea	154
4.2.1.	<i>Ex lege</i> tutoretza	154
4.2.2.	Aldi baterako zaintza	154
4.2.3.	Zaintza egikaritzeko moduak	154
4.2.4.	Babesgabezia-egoeraren adierazpen administratiboa ezabatzea	155
4.2.5.	Familia-harrera	155

BIGARREN ZATIA OINORDETZA ZUZENBIDEA

157

7. GAIA: MORTIS CAUSA OINORDETZA. OINORDEZAREN ABIABURUAK. OINORDEZAREN GEHIAGOTZEA. ORDEZKAPEN ESKUBIDEA ETA ESKUALDATZE ESKUBIDEA. JARAUNTSIA ONARTZEA; ARBUATZEA ETA HORREN ONDORIOAK.	159
--	-----

1. <i>Mortis causa</i> oinordetza	159
1.1. Kontzeptua eta motak: titulu unibertuala (jaraunslea) / titulu partikularra (legatu-hartzailea). Euren arteko desberdintasunak	160
1.2. <i>Ex re certa</i> instituzioa eta zati alikuotaren legatua	162
1.3. Oinordekoa izateko gaitasuna. <i>Concepturus</i> eta <i>nasciturus</i> direlakoak	163
1.4. Oinordeko izateko debekuak eta duintasunik eza	164
1.4.1. Erabateko ezgaitasunak	164
1.4.2. Oinordeko izateko ezduintasuna	165

1.4.3. Ezgaitasun erlatiboak	166
1.4.4. Jaraungabetzea	168
2. Oinordetzaren abiaburuak: bokazioa eta delazioa	168
3. Oinordetzaren gehiagotzea	170
3.1. Kontzeptua eta kasuak	170
3.2. Ondorioak	172
4. Ordezkapen eskubidea	172
4.1. Kontzeptua eta kasuak	172
4.2. Ondorioak	174
5. Eskualdatze eskubidea	174
6. Jarauntsiaren eskuraketa eta jarauntsi banatugabea	176
7. Jarauntsia onartzea	179
7.1. Izaera eta ezaugarriak	179
7.2. Osagaiak	179
7.3. Onartzeko aldia	180
7.4. Onarpen formak	181
7.5. Onarpen motak	182
7.5.1. Onarpen huts eta soila	182
7.5.2. Inbentarioaren arabera onartzea	182
7.6. Onarpenaren ondorioak	184
8. Jarauntsia arbuiatzea	184
8.1. Izaera eta ondorioak	184
8.2. Ondorioak, batez ere, hartzekodunen kasuan	185

8. GAIA: TESTAMENTUGILEAREN BORONDATEARENTZAKO MUGAK: SENIPARTEA ETA JARAUNTSIKO ERRESERBAK. JARAUNSGABETZEA ETA OINORDETZA ESKURATZEKO EZDUINTASUNA 187

1. Senipartea	187
1.1. Kontzeptua eta izaera juridikoa	187
1.2. Senipartedunak	189
1.3. Alargunaren senipartea	190
1.4. Senipartearen zenbaketa eta egozketa	193
1.5. Senipartearen ukiezintasuna (kopurua eta izaera)	198
1.6. Senipartea dirutan ordaintzea: kasu bereziak	201
1.7. Hobekuntzaren herena	204
2. Jarauntsiko erreserbak	208
2.1. Lerro-erreserba	208
2.2. Alargun-erreserba	211
2.3. Itzultze edo lehengoratzeko eskubidea	216
3. Preterizioa	217
3.1. Kontzeptua eta baldintzak	217
3.2. Motak	219
3.3. Ondoreak	219

4.	Jaraunsgabetzea	220
4.1.	Kontzeptua eta esangurak	220
4.2.	Betekizunak	221
4.3.	Arrazoiak	221
4.4.	Froga	222
4.5.	Jarunsgabetzearen ondoreak	223
4.6.	Berradiskidetzea	223
5.	Oinordetza eskuratzeko ezduintasuna	224
6.	Eranskina	225
9. GAIA:	JARAUNSLAAREN IZENDAPENA. JARAUNTSIKO ORDEZPENAK ETA LEGATUAK. JARAUNSLAAREN IZENDATZEA BALDINTZAPEAN ETA MODUPEAN	227
1.	Jaraunslen izendatzeko moduak orokorrean	227
2.	Jarauntsiko ordezpenak	229
2.1.	Kontzeptua eta motak	229
2.2.	Ordezpen arrunta	230
2.3.	Zurtz eta onbidezko ordezpenak	232
2.4.	Fideikomisozko ordezpena	234
2.5.	Hondakinaren gaineko fideikomisoa	239
3.	Legatuak	240
3.1.	Orokorrean	240
3.2.	Kasu bereziak	248
4.	Jaraunslen izendatzea	254
4.1.	Baldintzapean	254
4.2.	Epemugapean	259
4.3.	Kausa/modu baten pean	260
10. GAIA:	TESTAMENTUA: KONTZEPTUA, MOTAK ETA HORREN ERAGINGABETASUNA	263
1.	Testamentua	263
1.1.	Kontzeptua eta izaera	263
1.2.	Ezaugarriak	264
1.3.	Testamentua egiteko gaitasuna	266
1.4.	Testamentuaren borondatea eta horren akatsak	267
1.5.	Testamentuaren interpretazioa	268
1.6.	Testamentuaren solemnitateak	270
2.	Testamentu motak	274
2.1.	Orokorrean	274
2.2.	Testamentu irekia	274
2.3.	Testamentu olografoa	277
2.4.	Testamentu itxia	281

2.5.	Salbuespeneko testamentuak zuzenbide erkidean	285
2.5.1.	Hur-hurreko heriotza arriskuan egindako testamentua	285
2.5.2.	Izurritean egindako testamentua	285
2.5.3.	Bi testamentuoi buruzko arau erkideak	285
2.6.	Testamentu bereziak	286
2.6.1.	Testamentu militarra	286
2.6.2.	Itsasoko testamentua	287
2.6.3.	Testamentugile atzerritarra	288
2.6.4.	Espainiarrak atzerrian egindako testamentuak	288
2.7.	Azken nahien erregistro orokorra	289
3.	Testamentuaren exekuzioa: albazea	290
3.1.	Kontzeptua	290
3.2.	Ezaugarriak	291
3.3.	Albazeatzaren eraketa	292
3.4.	Eginkizunak eta ahalmenak	293
3.5.	Epea eta azkentzea	295
4.	Testamentuaren eragingabetasuna	227
4.1.	Deuseztasuna	297
4.2.	Bihurketa	299
4.3.	Testamentua aurkaratzeko debekua	299
4.4.	Iraungitzea	299
4.5.	Ezeztatzea	300
 11. GAIA: JARAUNTSIKO ERKIDEGOIA. JARAUNTSIAREN BANAKETA ETA KOLAZIOA		 305
1.	Jarauntsiko erkidegoa	305
2.	Jarauntsiaren banaketa	306
2.1.	Kontzeptua eta izaera juridikoa	306
2.2.	Nork eska dezake/eskatzeko akzioa	307
2.3.	Banaketaren moduak	309
2.3.1.	Testamentugilea	309
2.3.2.	Komisarioa/kontulari-banatzailea	312
2.3.3.	Jaraunslekideak	320
2.4.	Eragiketak	323
2.5.	Kolazioa	325
2.6.	Banaketaren ondorioak	331
2.7.	Banaketaren eragingabetasuna	332
3.	Testamenturik gabeko oinordetza	335
3.1.	Orokorrean	335
3.2.	Seme-alabak eta ondorengoak oinordeko izatea	340
3.3.	Aurrekoak oinordeko izatea	341
3.4.	Alarguna oinordeko izatea	342
3.5.	Albokideak oinordeko izatea	342
3.6.	Estatua oinordeko izatea	342

4. Kontratu bidezko oinordetza	343
12. LEGE TESTUAK ETA ESKULIBURUAK	347